

Vasárnap, talán hét közben is, eljövünk a templomba, főleg a szentmisére. Nem azért, mintha „jó keresztényeknek” tartanánk magunkat, nem is mintha ezért nem tudom miféle jutalmat várnánk. Hanem mint bűnösök, akik erőre szorúlnak. Krisztus asztalához járulunk — nem jutalomképp vesszük őt magunkhoz, hanem úgy, mint az éhezők, akik e nélkül az eledel nélkül nyomorultul elpusztulnának. És főleg azért jövünk a misére és az Úr asztalához, hogy nézzük őt és ellessük tőle a tiszta szolgálat szellemét. Hiszen akárhányszor már évek óta veszünk részt a szentmisén, de ha magunkba nézünk, meg kell vallanunk, hogy még igen-igen messze vagyunk ettől. Ami a szentmise csúcspontján elhangzik: „. . . ez az én testem, mely értetek adatik”, „ez az én vérem . . . mely értetek és sokakért kiontatik”: ez az „értetek” szócska, ez a kereszténység. Ez a lényeg. Isten adjon erőt hozzá.

Anton Gindl

MAGYAR TESTVÉREK A NAGYVILÁGBAN

Nagyon szerettem a magányt, már kicsi koromban is. Szegény mamámnak nagy gondot okoztam, mert elbújtam valahol a padláson, erre-arra, és órákig eljásztottam a kukoricában, nem hiányzott nekem senki. Nagy nehezen találtak meg. Később jártam Szegeden a jezsuita kollégiumban. Minden nagyon tetszett, azok a boltíves folyosók stb. A könyvtárból a szentek életét olvastam. Nagyon megszerettem Szent Teréziát. Aztán Szent Terézke kezdett rám nagyon hatni. Sok mindenre válaszolt nekem. Fájt, hogy akkor a felnőttek lenézték azokat, akik imádkoznak és vallásosak. (1929 táján vagyunk). És ahogy a szentek életét akkor megírták, a jámborságuk majdnem mind olyan lehetetlen volt. Szent Terézke modern leány. Utazott világszerte. És nemcsak imádkozott, de valahogy másképp, mélyebben, tökéletesebben. Kerestem valami választ a kérdésekre. Valami hiányzott, nem értettem meg igazán, hogy mi, de szenvedtem miatta. Jezsuitákkal úgy kerültem össze, hogy azok jöttek a városba. Az egyik azt mondta, kármelita hivatásom van. Akkor belefeküdtem a kármeli szentek tanulmányozásába. Írtam Győrbe. Elküldték nekem a kármelita szabályokat. Egyes dolgokat nem tartottam időszerűnek, de jobban megértettem, mi a Kármel. Édesapám hallani sem akart az egészről. Elmentem és megnéztem. Minden nagyon tetszett. Miklós atya, a prior kérdéseket tett föl: akarok-e pap lenni. Mondtam: nekem mindegy, hogy söprök, mosogatok vagy tanulok, én már megérkeztem. Semmi kívánságom több. Én innen nem megyek el. A legjobban a szerzetesi családi élet tetszett. Mert lehetnek a szerzetesek szentek, akár kanonizált szentek is, de igazi kármeliták sose lesznek a testvérek nélkül, mert akkor már nem családias. Beszélgettem Marcell atyával, és megsúgta: ő is valamikor testvér akart lenni. Hála a jó Istennek, az előjárók nem engedték. Ő nekem megengedte. — Később aztán néha fölmerült, nem lenne-e jobb, ha pap lennék. Talán több jóra lenne alkalmam. A rendfőnököm fölvetette, csináljon-e nekem tonzurát. Mondtam, nincs annyi iskolám. És van, ahol a testvér jobban boldogul.

Missziós hivatásom is még Szegedről származik. Ott volt a missziós folyóirat, az akkor nagyon jól ment. Kiment P. Szajkó Kínába, hosszú szakállal, az nekünk mint gyerekeknek nagyon tetszett. Győr után szakács és amolyan mindenese voltam a keszthelyi házban. Lucián kartestvér, a legépületesebb újonctársam, útban rendünk bölcsője, a Kármel-hegy felé, ott töltött egy fél napot. Meglátogatott a konyhában, és meghívott oda. A házfőnök Brokárd atyával elkísértük az állomásra. Az úton erős célzásokat tetünk a kármelhegyi viszontlátást illetőleg. Atyánk tréfának vette, és így szólt: ha kell egy „rossz testvér”, írjanak, és küldjük ezt a kistestvért. Fogalma sem volt, hogy tréfa üzenetének egy életre szóló jelentősége van. Nekem nem kellett sok, hogy hithir-

detői hivatásomat érettnek érzem. Mindent leírtam erről, s mikor Marcell atya ismét meglátogatott bennünket, átadtam, hogy bírálja meg, előre elfogadva ítéletét. Ő Szent Teréz anyánkra hivatkozva nagyon helyeselte, és azt mondta, kívánságom előbb teljesülhet, mint remélem. Mindig fáj nekem, ha egységek azt állítják: a misszionárius nem lehet olyan kármelita, mint aki nem missziós. Hísz jobb kármelita nem lehet, mint Szent Teréz anyánk, és ő milyen nagy misszionárius volt!

Aztán mint a villámcsapás csak megjött a római levél: rendfőnök atyánk név szerint jelezte, hogy engem küldjenek a Kármel-hegyre. 1934 elején kellett volna ott lennem. Házfőnököm neheztelt. Ajánlottak két másik testvért. Hivatkoztak a befőzések fontosságára és az én ebbeli tudományomra. Erre rendfőnök atyánk egy felévet engedett: tanítsak meg másokat a befőzésre, például az ajánlott két testvért. A levélcсата ezzel le volt zárva.

Hanem újabb veszély fenyegette hivatásomat: a katonai kötelezettség. Haza szeretet vagy hivatásszeretet. Válasszak! Nem választok. Nekem mind a kettő nagyon szent! Szűzanyám, Te vagy szent rendemnek is, édes hazámnak is a Nagyasszonya, segíts! Természetesen segítet: Keszthelyre küldte három napos lelkigyakorlatra Hász tábóri pöspököt. Nagyon kedvére való ételeket készítettem neki, és az utolsó reggel előadtam helyzetemet. Így aztán a sorozási vizsgálaton fegyver nélküli, illetve háború esetén egyházi szolgálatra mondtak ki alkalmasnak. No most már nem tagadják meg az útlevélet. Hivatásom újra megmentve. Boldogságos szép Szűzanyám, köszönöm!

Életem utolsó hazai óráit töltöm a vonatban. Fáj. Eszembe jut Makó, Szeged, a Maros, a Tisza, Budapest a Dunával. Megjelenik előttem a makórakosi tanya kedves emlékeivel. A gimnázium, a belvárosi egyház, a Balaton. Hivatásomért folytatott első küzdelmeim. Majd Marcell és Miklós atya, a győri Kármel. Az egész Magyarország. Édes Hazám, Isten veled! Sose látlak többet. Már-már elfog a keserűség, az idegen-ség fagyasztó érzése. Ekkor szinte hallom megboldogult édesanyám hangján: Szűz Mária! A boldogságos szép Szűzanya nem maradt el, velem jön, velem van! Nem vagyok, nem leszek idegenben, nem leszek egyedül! Sötét volt. Nem vettük észre, csak a szívünk jelezte, mikor elhagytuk Magyarország határát.

Rómába egy héttel előbbre rendelt oda bennünket a generális, hogy ne az utolsó percig dolgoztassanak. Akkor volt először szerencsém Rómát megnézni. Aztán a kispap-testvérrrel együtt útra keltünk a haifai Kármelbe. Ott hamarosan megkaptam megint a béliügyi hivatalt. Mit csináljak azzal a nemzetközi társasággal? Húst abban az időben nem ettünk. De volt saláta stb., mindenki megtalálta a magáét. Mindennap adtam krumplit, de kétszer nem csináltam egy hónapban egyformán. — Sokat tehettem itt a bevándorolt magyarokért, s többször adódott alkalom a Szentföldet látogató magyar zarándokok szolgálatára lenni. Mint az anyagi ügyek intézője igyekeztem magyar gyártmányokat vásárolni és környezetemmel megkedveltetni.

1936—39-ig Jeruzsálemben voltam. Itt még több magyarral érintkeztem. Ez időben kezdtem anyagot gyűjteni a budapesti Szentföld Intézet régiségtárának. Majd három évre Kairóba helyeztek át. Gyönyörű új alapítás volt, Kairó egyik rossz hírű külvárosában, Subrában. Hivatásom gyakorlásának legszebb ideje. Nem mondom, hogy 25—26 órát dolgoztunk naponta, de nem sokkal kevesebbet. Minden áldott nap kora reggeltől késő estig állandóan jönnek az emberek a jóságos Istennek a kis Virágról nevezett házába kérni, hálálkodni. Nemcsak katolikusok, hanem mindenféle keresztények, mohamedánok, zsidók, ismeretlen vallásúak. A különböző osztályú, nyelvű és vallású zarándokok hálataláblái — arabul, franciául, olaszul, görögül, törökül, kínaiul, oroszul, örményül; jórészt magam rendeztem — együttesen alkotják az egyetemes katolikus lelkiség természetfölötti demokráciájának emlékművét. Sok rendkívüli lelki élményben volt itt részem: csodás gyógyulások, megtérések, a szeretet, áldozatosság hősi példái . . . De a legkedvesebb élmény első keresztelésemm volt: a haldokló kis Ahmedé.

A mohamedánok szemében franczsi, azaz európai voltam. Mikor látták, hogy a franczsi bizonyos dolgait nem helyeslem, csodálkozva kérdezték: talán nem is vagyok franczsi? Bizony nem. Mi „madzsarok” még náluk is ázsiaibbak vagyunk. Mikor aztán

néhány közös szót is fölfedeztünk, már teljes bizalommal voltak irántam. A beszélgetés egy-kettőre vallásos jellegűvé vált. A Szentháromságra vonatkozó hitetlenkedő kérdésekre Kis Szent Teréz példáját szoktam használni: víz, hó, jég — három dolog, és mégis egy. Ha lehetséges ez a mindennapi életben, miért ne lehetne a Mindenhatónál? A feszületről — amelyről azt hiszik, hogy mi bálványként imádjuk — megmagyaráztam, hogy „Jézus fényképe”. A betlehemet mindig nagyon szépre csináltam, és azt mutogatva beszéltem a hitről stb. Soha mint misszionárius nem tapasztaltam, hogy akadályozva lettem volna a kármelita életben. Illés kocsijának egyik kereke jelzi a belső szemlélődő, a másik a külső apostoli életet. Egy jó kármelita, aki jól éli a belső életet, sokkal jobban tud működni mint apostol vagy misszionárius. — Kairóban már magyar szegényeim is voltak. A háború kényelmetlenné tette a magyarok helyzetét.

1942—45 közt visszakerültem a Kármel-hegyre. Utána tíz évig megint Jeruzsálemben működtem. Magyar érzelmű pap nem volt. Mind vallásilag, mind hazafias szempontból én foglalkoztam honfitársaimmal, — gyerekekkel, felnőttekkel. Különben a jezsuiták Nagyboldogasszony templomban (Szűz Mária „elszenderülésének” helyén) a magyarok is emeltek fehér márvány oltárt. A „Boldogasszony anyánk” szövege van bevésvé.

Közben néhány hónapra mohamedán börtönbe is kerültem. Ott is az maradtam, ami vagyok: szerzetes, hithirdető. Az apostolkodásnak igen hálás talajt találtam ott. Viselkedésemmel meghódítottam az egész személyzetet. Éppen október 8-án, a nekem mindig nagyon kedves Magyarok Nagyasszonya ünnepén mondták ki hivatalosan, hogy ártatlan és szabad vagyok. Képtelen vagyok kifejezni azt a boldogságot, amit akkor éreztem, amikor a Kármelhegyi Boldogasszony oltárán kitett legmértősebb Oltáriszent-séget újra láthattam. Pedig csak három hónapig voltam tőle megfosztva.

Második kármelhegyi tartózkodásom alatt rám bízta a bazilika gondozását. Ez idő tájt sok katonalátogató kereste föl. A legtöbben szerettek volna valami emléket szerezni. Én az emléktárgyakat katolikus újságokba csomagoltam. Egy alkalommal az egyik azzal jött vissza, hogy a csomagolópapíron lévő szép cikk befejezése hiányzik . . .

Már régen foglalkoztam azzal a gondolattal, hogy a rendi előljárókat és külföldön dolgozó magyar rendtársaimat megnyerjem egy magyar kármelita rendház létesítésének. A 10—12 magyar közül négyen már megkaptuk a jóváhagyást. Hátra volt egy pap-hiányban szenvedő magyarlakta vidék kiválasztása és előkészítése. Brazíliaira gondoltam. Így kerültem Paranába. De aztán a jó Isten másképp gondolta. Aki az ügyet pártolta, meghalt. Itt maradtam szépen egyedül, mint „délamerikai magyar kármel”. Mit csinálók itt? Imádkozom, apostolkodom, és reggeltől estig fizikai munkát végezek. Ez a ház nagy és érdekes. Sokan jönnek látogatni. Nem vagyok pap, nem tudom őket meggyóntatni, de megkavarom bennük a dolgokat. Én elvetem a magot, Isten gondoskodik az aratásról. Csak „egyszer” imádkozom naponta (értsd: állandóan imádkozik). És a Marcell atya tanításaiból, könyveiből táplálkozom. Egy darabig hármasan voltunk derék számmal és egy szegény beteg Előljáróval. Azután ő elment, a számamat elgázolták. Legújabbán pedig rendelet érkezett Rómából, hogy február 5-én Brazílihon különböző tájairól tíz válogatott ifjanc költözik be, és kármelita újoncház leszünk.

Nem fejezhetem be anélkül beszámolómat, hogy Szent Józsefről meg ne emlékezzem. Nemcsak azért, mert Szent Teréz anyánk nagyon ajánlotta tiszteletét, hanem mert különlegesen is „az én szentem”. Ő volt az, aki Názáretből Betlehembe, onnan Egyiptomba, s vissza a Kármelen keresztül Názáretbe vezette a Szentcsalád szamarát. Rám is vigyáz.

Szentimrei Dömötör OCD

(Fr. Demetrius)

C. P. 57, 18130 Sao Roque, Brasil

+

A Fülöp-szigetektől délre és Ausztráliáról északra fekszik egy szigetcsoport: Pápua Új-Guinea. Mivel az egyenlítő szeli keresztül, az itteni lakosok még sohasem láttak telet és havat. Őrökös a nyár, tavasz és őszi nélkül. Bár ismerünk egy esős évszakot

is. A különbséget egy híres antropológus páterünk így fogalmazta meg: a száraz évszakban mindennap csak egyszer esik az eső, az esős évszakban pedig mindennap egyszer el is áll. Előfordult már, hogy 30—40 cm víz esett le egy nap alatt. De általában 3—4 cm. A Nap azonban hasonlóképpen nem fukarkodik melegével. Az év minden napján fürödnek az emberek a tengerben. A kókuszdiók is hullanak egész éven át a fákról. A kakaó, banán állandóan érik, a kávéit is kétszer szüretelik. Az ember azt hinné első benyomásra, hogy ez az a paradicsomkert, amelyben Ádám és Éva lakott. A munka a forróság miatt nem ízlik erre felé. A napon dolgozni a déli órákban valóságos öngyilkosságnak számít. Rengeteg a trópusi betegség, amely állandóan tizedeli a népet.

A világ zajától elszigetelve élt ez a vidék egészen a múlt század végéig, amikor Németország gyarmata lett. Rendalapító Arnold atyánk 1896-ban küldte ki ide első fiait. Német hajóval érkeztek ide egy nagy öbölbe, amelyet később elneveztünk Alexis-hafennek. Rengeteg bennszülött jött ki a partra, hogy fogadják a másvilágról érkezett vendégeket, meghalt elődjük szellemét. Ez volt ui. a felfogásuk mirőlünk fehér emberekről. Ez a név meg is maradt rajtunk: manapság is szellemnek hívnak bennünket. Az első misszionáriusok partra szálltak, és megkezdődött a térítő munka. 19 évvel több már kb. 600 km hosszúságban voltak a tengerparton állomásaink. A sziget belsőjébe azonban nehéz volt behatolni: nem voltak utak. 1933-ban az első csoport hat hetes gyaloglás után elért egy kb. 600 km-es fennsíkra, ahol az éghajlat is hűvösebb és kellemesebb, a lakosság is sokkal sűrűbb. Tehát fölfedeztek egy új népet. Néhány misszionáriust megnyilagtak, de aztán helyre állt a rend, és megszerették a misszionáriusokat. A bennszülötteket a jó és rossz szellemekben való hit irányítja. Ezért tele vannak félelemmel, és próbálnak velük békében élni, amennyire lehet. Szellemük van az állatoknak, hegyeknek, fáknak, folyóknak stb. Ha vihar közeledik, a szellemek haragszanak. Legjobban félnek a halottak szellemétől. Ezért a halottnak mindent meg kell adni, amit kíván, hogy ne jöjjen vissza bosszút állni.

Ma már repülőgéppel megy a közlekedés. Amelyik falu pátert akart, annak először repülőteret kellett építeni. Nagy örömmel és lelkesedéssel csinálták, hogy a nagy madár hozzájuk is eljőjön minden földi jóval. A püspök maga is pilóta. Elmegy megnézni a kész repülőteret, és ha jónak találja, leszáll, természetesen a saját felelősségére. A bennszülöttek a nagy zajra mind elszaladnak az őserdőbe. Ha aztán leáll a gép és elcsendesül a propeller, akkor lassan eldőlnek, megbámulják, majd körül is táncolják a gépet. Csak annyit tudnak róla, hogy ez az élő madár gyomrában hordja az embereket és a finom árukat, még vasfejszét és ölkéceket is. — A hatvanas évek óta utak is épülnek. A folyókon még 8 híd hiányzik. Ha magas a víz és nem lehet áthajtani, akkor várni kell, míg nem apad. Én is ültem egyszer egy folyó mentén vagy 15 óra hosszat. Aztán megy az ember a másik folyóig. Talán ott több a szerencse. Ezt itt minálunk be kell kalkulálni, amikor az ember útnak indul. Az idő itt nálunk nem pénz, mint Európában. Van idő itt mindenre, amit az ember óhajt.

Posta, telefon és távirda csak a városokban van. Mi megalapítottuk a saját postánkat az összes missziós állomásokon. A misszió hajói és repülői hozzák és viszik a postát, 1—3 hetenként. Mise után mindenki a plébánián gyülekezik, és ott felolvassák a levelek címzettjeit. Mivel azonban a külső állomásokkal nem volt rendszeres érintkezés, előfordult, hogy egy misszionárius megbetegedett és meg is halt, mielőtt a főállomáson tudták volna. Ezen segíteni kellett. A püspökünk elment Amerikába, és vett a hadseregétől kiselejtezett rádióadó—vevő készülékeket. Ezzel aztán lehetővé vált az összeköttetés egymás között. Minden reggel 8-kor kezdjük hívni egymást, és minden fontosat meg tudunk egymással beszélni. Ezzel már nagyon sok életet megmentettünk.

Hogy kerültem ide? Az Isteni Ige Társaságában az a szokás, hogy minden évben kiosztják a jelentkező íveket a misszióra. Én mindig jelentkeztem, és első helyen Új-Guineát írtam. Ezt találtam a legprimitívebb országnak a világon, ahol a folyóiratok szerint még emberevő törzsek is vannak. 1951-ben aztán útnak is indulhattam. Hosszú és romantikus utazás után egy év múlva megérkeztem Sydneybe. Egy hétig nézegettük Ausztráliát, aztán ismét hajóra szálltunk a pápuák földje felé. 3 hét múlva meg is je-

lent az első kis sziget, ahol a hajónk kikötött néhány órára. Mesebeli szép kis pálmerdő közepén egy falucska. A bennszülöttek is előjöttek: sötétbarna fiúk, lányok, mind ruha nélkül. Hát ilyen nép is van még a huszadik században, — csodálkoztam. Most pedig itt vagyok köztük. Néhány nap múlva megérkeztünk a sziget fővárosába: Port Moresby-be. A pápuáknak itt nagy hajuk volt, és rendesen ágyékkendő a derekukon. A nők fűszoknyát viseltek, más semmit. Ez már tűrhető — mondok — az első látványhoz képest. Mindenütt a rengeteg trópusi növény, amit még sose láttam. Aztán elérkeztem a missziós állomásunkra. Éppen lelkigyakorlat volt, és nem volt hely számomra. A püspök szobájába tettem, mivel az előzőleg a tengerbe zuhant repülőgéppel, és belefulladt. Mikor megismerkedtem a helyzettel, elküldtek az északi vikariátusba, ahol Arkfeld püspök fogadott. Itt berendeztem egy szabóműhelyt, és elkezdtem dolgozni. Mondok, majd én felruházom a népet. Beállítottam néhány bennszülött segédet, de nem bírták az ülést, és továbbálltak. Egyik nap aztán beállított hozzám a püspök azzal, hogy a szabóságnak nem valami sok a haszna itten. Jobb lenne, ha berendeznék egy raktárhelyiséget, és elkezdenék árukat importálni. Erre volna a legnagyobb szükség. Kevés az üzlet. Az őserdő belsejében meg egyenesen siralmas a helyzet. Gyufáért, sóért 3—4 napig kell gyalogolni, s aztán ugyanezt az utat vissza. Ki is tudná otthon elképzelni, hogy Kaposvárról Budapestre gyalogoljon gyufáért? — Hát elkezdtem rendelni az árukat. Élelmiszert Ausztráliából, ruhafélét Japánból és Hong Kong-ból, vadászfegyvereket Kanadából, fejszéket, késeket Nyugat-Németországból, bográcsokat Magyarországról stb. Több mint fél millió bennszülött ellátásáról kellett gondoskodni, hát jól ment az üzlet. Alkalmazottaim időközben elérték a huszat. Új raktárhelyiséget kellett építeni, hogy az igényeket kielégítsük. Üzletemet aztán 1976 januárban átvették a világiak, és én új beosztást kaptam mint hitoktató fenn a hegyek között, ahol még primitív a nép. Kb. 200 km-es körzetben én vagyok itt az egyedüli magyar. (Salvius testvérnek erről a munkájáról múlt számunkban hoztunk egy kis beszámolót. Azóta értesített, hogy áthelyezték a tengerpartra, ahol a katolikus rádióállomás vezetőjét helyettesíti római útja idején. Ez év nyarán pedig Európába jön szabadságra.)

A 25 év alatt kétszer voltam szabadságon. 1971-ben sikerült Magyarországra is eljutnom. Én itt boldognak érzem magamat. Munkám van bőven, és így nem panaszkodhatom. A jó Isten kegyelme elég nekem itt. Így hát itt szeretnék meghalni.

Bro. Salvius Appenzeller SVD
P. O. Box 107, Wewak
Papua New-Guinea via Australia

LEVELESLÁDANKBÓL

Nem mondom, hogy egyáltalán nem törődtem a missziókkal, de valahogy úgy érzem, addig nem jutok el a kapu elé sepergetni, amíg bent nem takarítottam. Olyan sok a közeli probléma: a családban, az ismerősök közt, az országban, hogy nem jutok tovább a tettelegességgel. Gyermekkoromban szívesen dobtam fillért a bologátó négergyermek perselybe. De fületlen gombot is, annak is örült. Csak most döbbenek rá, hogy annak is örült, — mekkora az ínség, és milyen kicsi a segítség. De ha a puszták népét, Móricz Boldog emberét olvasom, még a képzeletem is megreked a határokon belül. Évezredes keresztény társadalomban hogy eshettek meg azok a dolgok. Ha vérünknek, húsunknak ez a sors jutott, nem tudjuk még magunkat sem helyesen szeretni, mit várhat a felebarát? Szívesen adnám életemet, ha több összhangot láthatnék a családban. De mit ér az én életem? Sokszor jut eszembe Mórának az az elbeszélése, amikor a kisfiú megsajnálja a szomorú Jóistent, és neki ajándékozza legnagyobb kincsét, a színes üvegdarabot. Tovább variálva a mesét: A jó Isten elfogad és zsebébe gyűjt minket: üvegcserepet, ócska madzagot, lyukas dugót, gyertyavágot s más apróságot, ami egy kisfiú zsebében fel szokott halmozódni. Az Ó számára mindenik érték, mindenikben lát valami jót, valami védeni valót, egyszerű vagyít. De alig számíthat egyéb- re, mint hogy felsebzem a kezét, ha zsebébe nyúl.